ROKIŠKIO ŠV. APAŠTALO EVANGELISTO MATO BAŽNYČIA

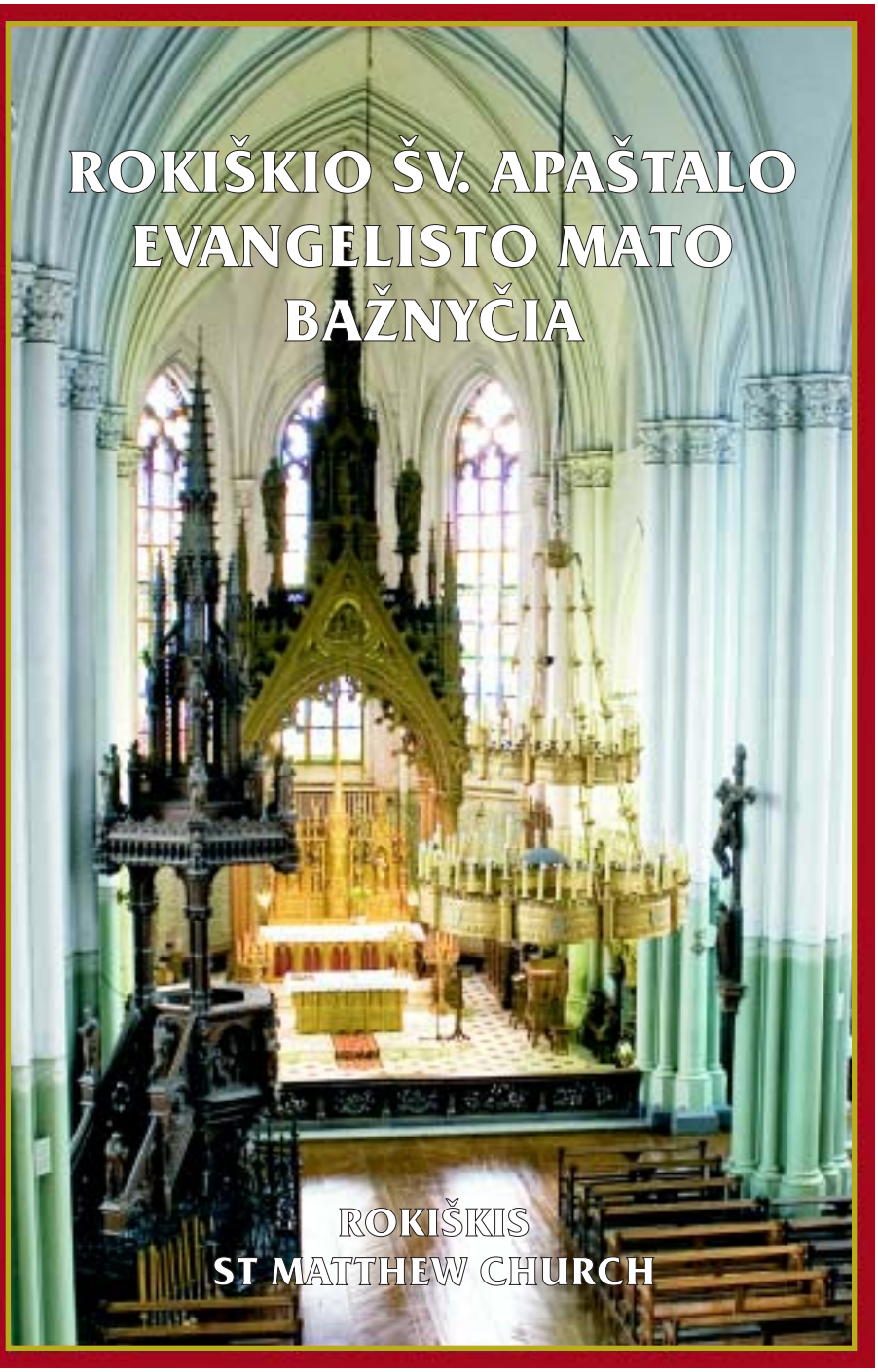

ROKIŠKIS
ST MATTHEW CHURCH

ROKIŠKIO BAŽNYČIA

Tavo aukštu bokštu, kopiančiu zenitan,
Kopia mūsų mintys link dangaus skliautų,
Kur žydrioj mėlynėj kryžium įrašyta
Lūkestis svajonių, žemės sugriautų...

Grakščios kolonados - suklijuotos plytos
Greit pavergia akį mastais išdidžiais,
Pakeri vitražų varsos išbarstytos
Po lieknais, galingais gotikos pečiais.

Spindinčiam altoriaus aukso veidrodyne
Lūžta žvakių liepsnos kibirkštim žvaigždės -
Toj visoj šventovės statulų grandinėj
Savo grožiu pirmas Viešpačiui klaupies.

Ir garsai vargonų, kaip giesmė balandžio,
Veržd amies sudūžta gaudesiu giliu,
Jungdama šventovę į poemą sklandžią
Smilkalų, vitražų, žvakių ir gėlių.

Kaip menu, vis tokia - neatsižiūrėsi,
Kai viršūne bokšto debesų remies...
Kaip ugninis stulpas savo kryžium šviesi
Tarp visų klajonių žemės pakelės...

Kun. Kostas Černys

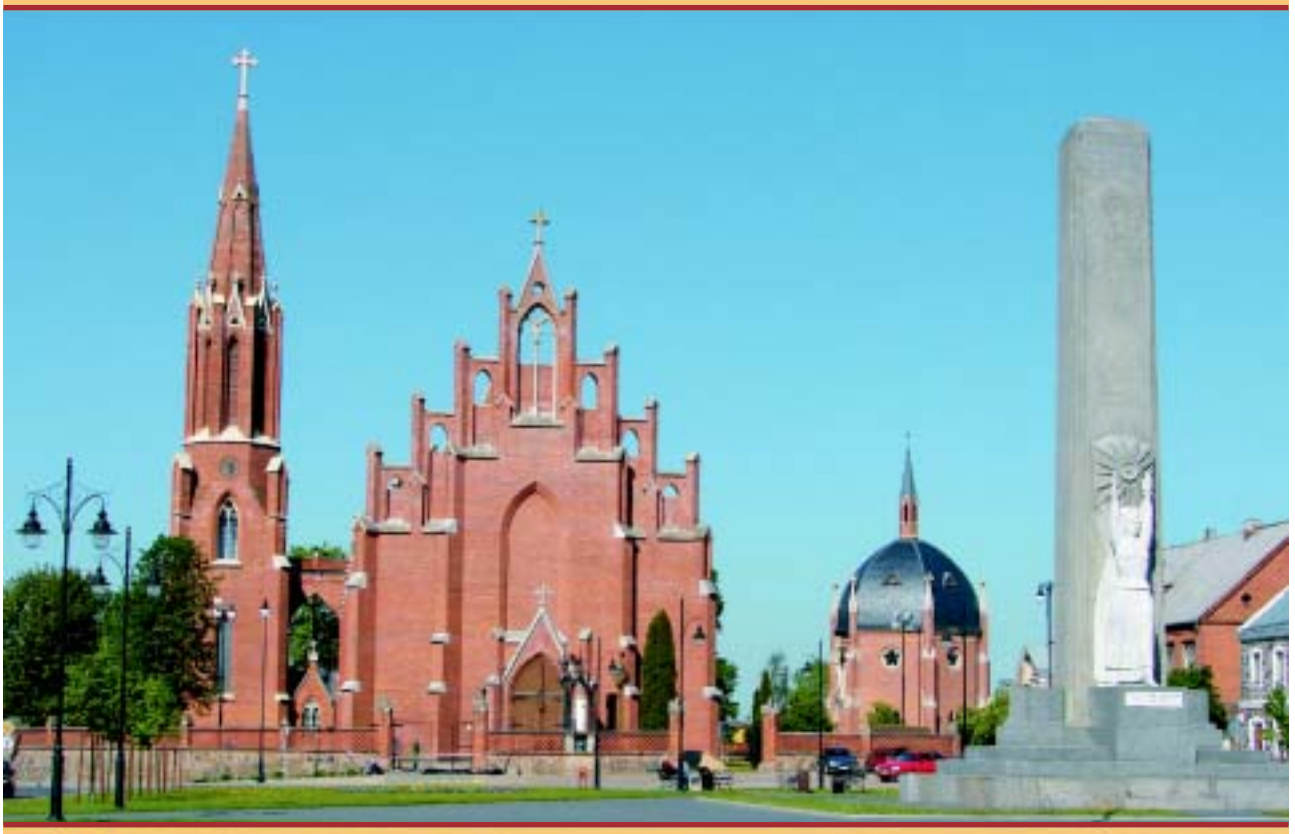

LT

Rokiškio šv. Mato Bažnyčia yra vienas iškiliausių istorizmo laikotarpio neogotikinio stiliaus kūrinių - teigia Lietuvos architektūros ir meno istorijos tyrinėtojai. Iš kurios pusės bekeliautum į Rokiškį, jau prie miesto prieigų akį patraukia grakštūs bažnyčios ansamblio bokštai. Jos siluetas ypač įspūdingai išryškėjo naktį, kai 2006 m. buvo įrengtas specialus bažnyčios apšvietimas.

EN

Rokiškis St Matthew church is one of the most beautiful pieces of neo-gothic style from the period of Historism, as the researchers of Lithuanian architecture and art history notice. Its graceful steep towers attract your eye at the approaches of the town from any side. Its silhouette is impressively magnificent at night, due to special illumination installed in 2006.

LT

Vilniaus Kurijos archyve išsaugoti dokumentai byloja, kad pirmoji bažnyčia Rokiškyje buvo pastatyta apie 1500 metus. Kai ji sudegė ar šiaip sunyko, 1708 - 1713 m. kunigaikštienės Elenos Krošinskienės-Tyzenhauzienės rūpesčiu buvo pastatyta nauja medinė bažnyčia. Ji sudegė 1864 m.

EN

The documents preserved in the Archive of Vilnius Curia manifest that the first church in Rokiškis was built at around 1500. When it burned or was otherwise destroyed, the duchess Elena Krošinskienė-Tyzenhauzienė attended to the construction and building of a new wooden church in 1708-1713. It perished in flames in 1864.

LT

Naujosios bažnyčios fundatoriumi tapo Rokiškio grafas Reinoldas Tyzenhauzas. Caro valdžios vietininkai nebuvo palankūs bažnyčios statybos idėjai. Yra išlikęs raštas, kuriame gubernatorius vidaus reikalų ministrui dėsto, kad nėra būtinybės statyti naują bažnyčią ir kad Rokiškio miestelis priklauso grafo Tyzenhauzo dvarui, kurio valdytojai dalyvavę maište prieš valdžią. Tačiau sutelkus vyskupo Motiejaus Valančiaus diplomatiją ir įtakingo fundatoriaus pastangas, kliūtys buvo apeitos ir būtini leidimai naujai bažnyčiai statyti buvo išrūpinti.

EN

Reynold Tyzenhauz, the Count of Rokiškis, became the funder of a new church. Vicegerents of tsarist government were not favourable to the idea of church construction. A document survived in which the governor explains to the Minister of Interior that there is no need to build a new church in Rokiškis as Rokiškis township belongs to Count Tyzenhauz' manor and its administrators took part in an anti-governmental rebellion. Eventually, having united the efforts of influential funder and diplomatic skills of the bishop Motiejus Valančius, all obstacles were overcome and necessary permissions were received.

LT

Bažnyčios architektūrinį projektą 1866 m. parengė Frydrichas Gustavas fon Šachtas. Naujoji raudonų plytų bažnyčia buvo statoma sudegusiosios vietoje. Pirmasis statybos etapas truko 10 metų. 1877 m. gruodžio 4 d. bažnyčia buvo pašventinta ir joje pradėtos laikyti pamaldos. Interjero įrangos dar trūko, bet jau stovėjo laikinas altorius, buvo sumontuoti iš Paryžiaus atvežti vargonai. Pagrindinį bronzinį auksuotą altorių fundatorius buvo užsakęs Paryžiuje.

EN

The architectural project of the church was made by Friedrich Gustav von Schacht in 1866. The new red-bricked church was built in the place of the burned one. The first stage of construction lasted 10 years. On the 4th of December 1877, the church was consecrated and holy service began. The interior had not been fully equipped yet, however, the church had a temporary altar, and the organ, brought from France, was installed. The funder had ordered the high ormolu altar to be brought from Paris.

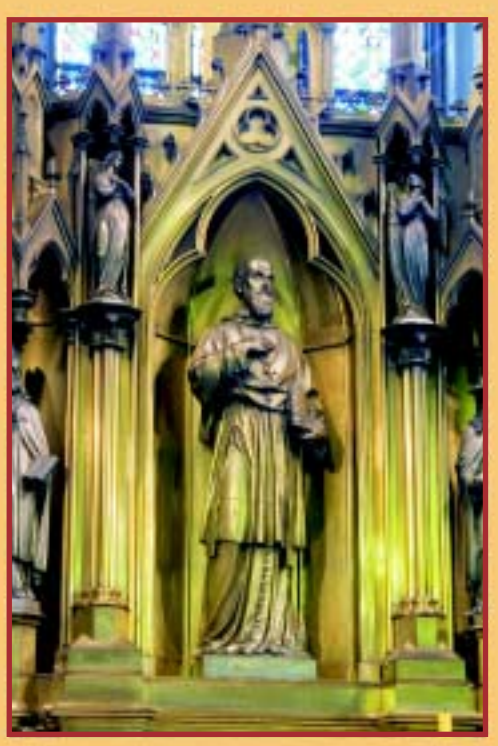

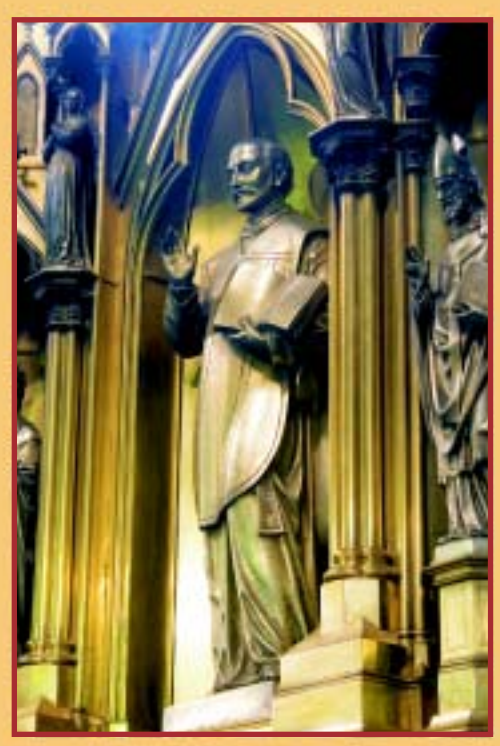

LT

1880 m., mirus grafui R.Tyzenhauzui, darbus perėmė jo sesuo Marija Tyzenhauzaitė-Pšezdzieckienė. Ji puoselėjo platesnius užmojus nei brolis ir stengėsi, kad šie maldos namai taptų puošnūs ir stilingi. Įtakos tam turėjo jos skonis ir meninis išsilavinimas, tobulintas Italijoje. M.Pšezdzieckienės užsakymu, Vienoje gyvenęs architektas Georgas Verneris suprojektavo varpinės bokštą, šv. Juozapo koplyčią ir dekoravo visą bažnyčios vidų. Antrajame statybos etape suformuotas trinaris Rokiškio bažnyčios ansamblio tūris (bažnyčia, bokštas, koplyčia) yra išskirtinis reiškinys, istorizmo laikotarpiu Lietuvoje neturintis analogų. Komplekso teritoriją juosia šventoriaus tvora iš akmenų cokolio ir ažūrinės figūrinių plytų juostos.

EN

After count R. Tyzenhauzas' death in 1880, his sister Marija Tyzenhauzaitė-Pšezdzieckienė overtook all the works. She nurtured wider swing of construction than her brother and attempted to make this prayer house smart and stylish. Her innate taste and art education, acquired in Italy, had a big impact upon her work. M. Pšezdzieckienė had the belfry tower and St Joseph's Chapel designed and the interior decorated by architect Georg Werner, residing in Vienna. Trinomial volume of Rokiškis church ensemble (church, belfry, chapel), formed during the second stage of construction, did not have analogues in Lithuania in the period of Historism. The territory of ensemble is surrounded with churchyard openwork brick fence: its plinth is of stone.

LT

Statybos dokumentuose atsispindi, jog 1880 m. pabaigoje bažnyčios presbiterija buvo pertvarkoma. Mat grafienė M.Pšezdzieckienė manė, kad didysis prabangus altorius gali atrodyti per žemas, todėl pas Belgijos meistrus buvo užsakytas ąžuolinis didingo gotiško stiliaus baldakimas. Ši idėja pareikalavo erdvesnės, puošnesnės presbiterijos. Altoriaus vieta perkelta į apsidos gilumą, sumūryti nauji žvaigždiniai skliautai, o grindys visoje presbiterijoje išklotos balto ir raudono marmuro plokštėmis. 1882 m. buvo atgabentos altoriaus dalys: ąžuolinė mensa, paauksuotos bronzos retabulas, tabernakulis ir bokštelis. Altorių sumontavo per tris dienas. Didysis altorius pagamintas Paryžiaus meistrų Placidus Poussielque Rusand dirbtuvėse. Rašytiniuose šaltiniuose minima, kad altoriaus pirminis sumanymas vėliau dar buvo tobulinamas - iš šonų papildytas pagal G.Vernerio piešinį ten pat Paryžiuje pagamintomis ornamentinėmis dalimis. Tai nepažeidė kompozicijos vientisumo. Neogotiškų formų altorius primena juvelyro kūrinį.

EN

The documentation of construction reveals that the church presbytery was being restructured in the end of 1880. Countess M. Pšezdzieckienė thought that the high luxurious altar might seem too low, thus she gave an order to Belgian masters to design an oak baldachin in impressive gothic style. Such design required more spacious and more decorated presbytery. The altar was moved to the depth of apse, new stellar vaulting was set, floors were flagged with white and red marble. In 1882 the parts of altar were brought: oak mensa, retabule of ormolu, tabernacle and turreted canopy. The altar was assembled in three days. The main altar was made in Paris, in the works of famous masters Placidus Poussielque-Rusand. Written sources mention that the original design of the altar later was improved: ornamental parts after G. Werner's pictures were added to the sides of altar. It did not do any harm to the entity of composition neo-gothic altar reminds of goldsmith's work.

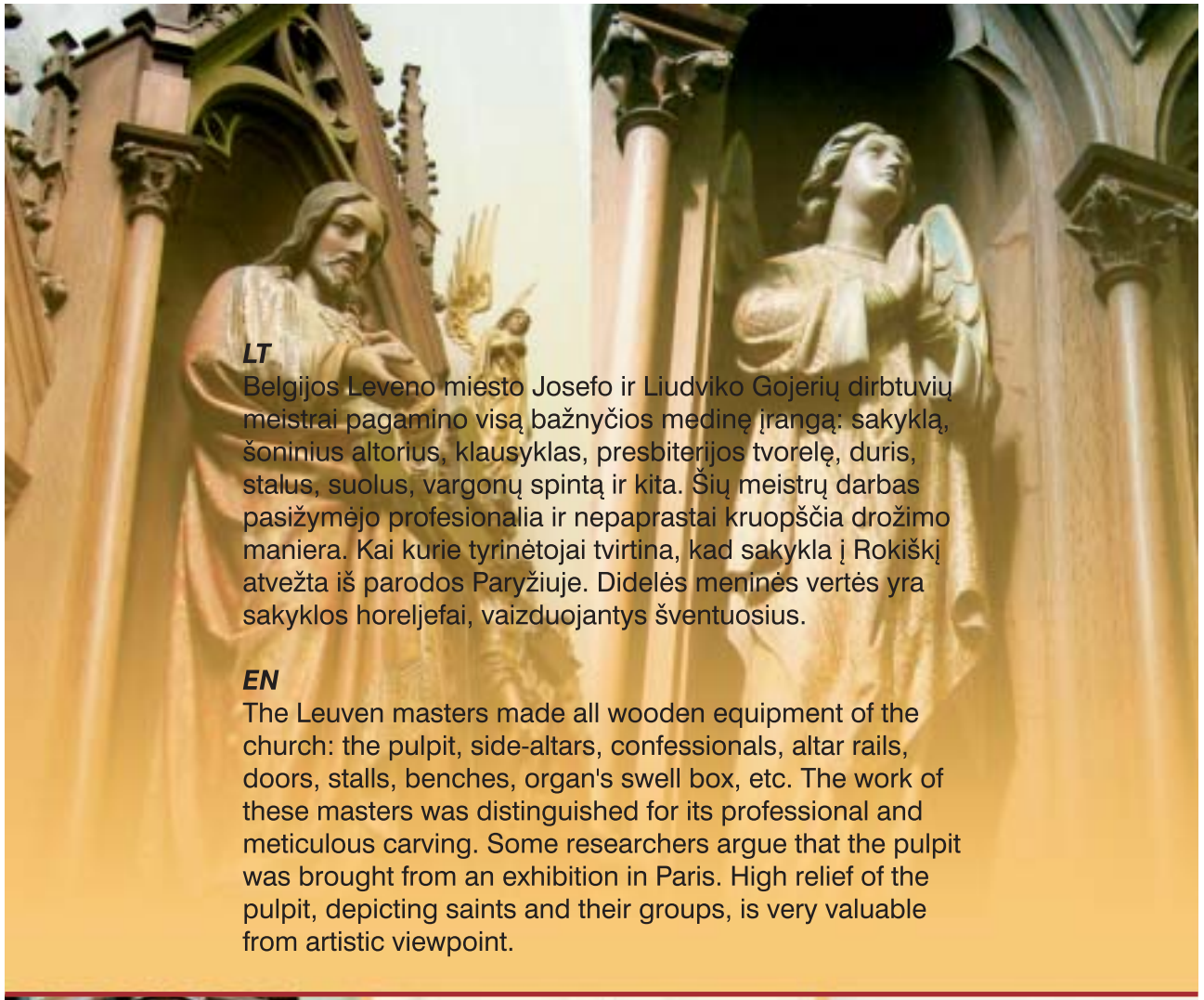

LT

Belgijos Leveno miesto Josefo ir Liudviko Gojerių dirbtuvių meistrai pagamino visą bažnyčios medinę įrangą: sakyklą, šoninius altorius, klausyklas, presbiterijos tvorelę, duris, stalus, suolus, vargonų spintą ir kita. Šių meistrų darbas pasižymėjo profesionalia ir nepaprastai kruopščia drožimo maniera. Kai kurie tyrinėtojai tvirtina, kad sakykla į Rokiškį atvežta iš parodos Paryžiuje. Didelės meninės vertės yra sakyklos horeljefai, vaizduojantys šventuosius.

EN

The Leuven masters made all wooden equipment of the church: the pulpit, side-altars, confessionals, altar rails, doors, stalls, benches, organ's swell box, etc. The work of these masters was distinguished for its professional and meticulous carving. Some researchers argue that the pulpit was brought from an exhibition in Paris. High relief of the pulpit, depicting saints and their groups, is very valuable from artistic viewpoint.

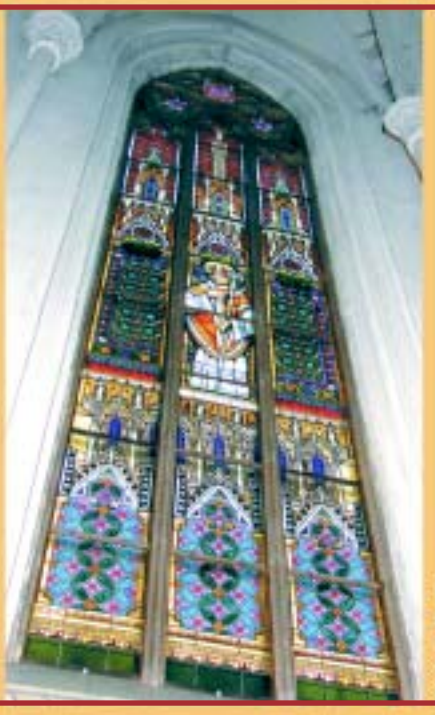

LT

Senieji vargonai buvo pakeisti didesniais, turinčiais 24 balsus. Bažnyčioje buvo įrengta krikštykla, tuo metu vienintelė Lietuvoje atitinkanti visus liturginius reikalavimus. Interjero spalvinę gamą praturtino vitražai, kurie buvo pagaminti Vienoje. Bažnyčios vartus kaldino meistras Juzefas Stolderis iš Ilukstės. Yra išlikęs 1886 m. rašytas meistro laiškas, kuriuo jis kreipėsi į grafienę dėl trūkstamo užmokesčio. Paminėta, kad meistras atliko užsakymą itin rūpestingai, nes G.Vernerio siūlymu, vartai turėjo būti eksponuojami parodoje Varšuvoje.

EN

The old organ was replaced with a bigger 24-voiced organ. At that time the font was set and it was the only one in Lithuania up to liturgical standards. The stained glass windows made in Vienna enriched the gamut of colours in the interior. The lynch gate was made by the master Joseph Stolder from Illukste. His letter to the countess, written in 1886, reveals that he lacks the salary. It is worth to notice that the work had been done with great accuracy as the gate, on the suggestion of G. Werner, had to be exhibited in Warsaw.

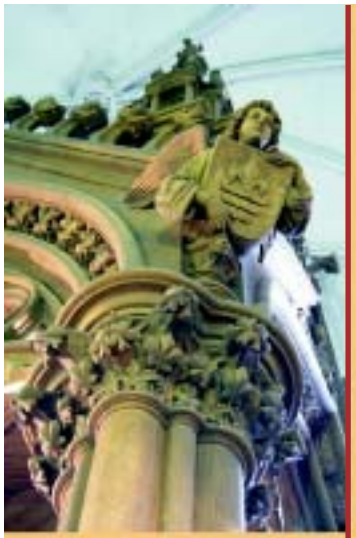

LT

Fundatoriai siekė save priminti daugelyje bažnyčios detalių: šeimų herbai vaizduojami vitražuose, yra jų vardų įrašai fundacinėje lentoje, ant sakyklos, ant didžiojo altoriaus galinės sienelės, varpuose. Tačiau didžiausia pagarba fundatorių giminei išreikšta dviejų šeimos atstovų bronzinėmis skulptūromis. Tai pusiau legendinio XII a. gyvenusio Engelbrechto Tyzenhauzo figūra ir fundatoriaus grafo Reinoldo Tyzenhauzo, rankoje laikančio bažnyčios modelį, skulptūra. Po presbiterija ir apside yra koplyčia su Rokiškio grafų šeimos laidojimo kripta. Centrinėje katakombų nišoje liūtų galvos puošia prabangų marmurinį grafo R.Tyzenhauzo sarkofagą.

Bažnyčia konsekruota 1885 m. spalio 22 d. Žemaičių vyskupo Mečislovo Leonardo Paliulionio.

EN

The funders sought to remind about themselves in a number of church details: the coats of arms of their families were represented in stained glass windows, foundation board, the back of the main altar and bells bear the inscriptions of their names. The biggest honour to the funders family is expressed by two bronze sculptures: it is the figure of semi-legendary Engelbrecht Tyzenhauz who lived in the 12th century and the sculpture of the founder Reynold Tyzenhauz, holding a church model in his hands. The chapel with burial crypt of counts' family is under the presbytery and apse. The luxurious marble sarcophagus of count R. Tyzenhauz in the central niche of catacombs is decorated with lion heads.

The church was consecrated on 22 October 1885 by Samogitian bishop Mečislovas Leonardas Paliulionis.

LT

Bažnyčios ansamblis, sumanytas dviejų fundatorių, dviejų architektų, realizuotas patyrusių meistrų, XIX a. Lietuvoje liko nepralenktas originalumu bei menine raiška. Kiek fundatoriams kainavo bažnyčios ansamblio statybos ir rengimo darbai, nėra žinoma. Klausiami apie aukos dydį, grafų giminės diplomatiškai atsakydavo: „Dievas žino, mums nėra reikalo skaičiuoti“.

1998 - 2002 m. buvo restauruotas bažnyčios bokštas ir sutvarkytas unikalus bokšto laikrodis, restauruota šv. Juozapo koplyčia.

Rokiškio šv. apaštalo evangelisto Mato bažnyčios ansamblis - Respublikos nekilnojamoji kultūros vertybė, paskelbta kultūros paminklu.

EN

The church ensemble, contrived by two funders and two architects, realized by skilled masters, remained unsurpassed in Lithuania for its originality and artistic expression throughout the 19th century. It is still unknown how much the preparation and building of the church ensemble cost to the funders. Whenever asked about the amount of benefaction, the count's family would diplomatically answer: “God knows, there's no need for us to count.”

In the period of 1998-2002 the church tower and St Joseph's Chapel were restored and unique tower clock was mended.

The Church complex of St Matthew, the apostle and evangelist, is a cultural value, preserved by State. It is included into the list of cultural monuments.

ROKIŠKIO PARAPIJOS KUNIGAI
Nepriklausomybės a. 1a–1
LT–42114 Rokiškis
Tel./faks. (458) 5 19 79
El. paštas: rokiskioparapija@gmail.com

Kleb. dek. g. kanauninkas
Vilnis Viktoras CUKURAS
Mob. tel. (698) 7 11 06

Vikaras mgr.
Mindaugas MIZARAS
Nepriklausomybės a. 1a, LT–42114 Rokiškis
Tel. (458) 31 018

Altaristas kanauninkas teol. lic.
Petras ŽIUKELIS
Nepriklausomybės a. 1a–3, LT-42114 Rokiškis
Tel. (458) 3 17 72

PRIESTS OF ROKIŠKIS PARISH

Administrator dean priest canon
Vilnis Viktoras CUKURAS

Vicar priest
Mindaugas MIZARAS

Priest canon
Petras Žiukelis

Address:
Nepriklausomybes square 1a-1,
42114 Rokiskis
Tel./fax. +370 458 519 79
Mob. +370 699 970 08
E-mail: rokiskioparapija@gmail.com

Kitos lankytinos Rokiškio miesto vietos

1. Nepriklausomybės aikštė (Rokiškio senamiestyje). Ji susiformavo XVIII a. pabaigoje - XIX a. pradžioje. Miesto centro planas klasicistinis, vienintelis taip gerai išlikęs Lietuvoje.

2. Nepriklausomybės paminklas (Nepriklausomybės a.). Paminklas, skirtas Lietuvos Nepriklausomybės 10 -mečiui, pastatytas Rokiškyje 1931 metais. Skulptorius - Robertas Antinis (vyresnysis). Šis paminklas yra ne tik praeities relikvija, bet ir tautinio atgimimo simbolis.

3. Rokiškio dvaro rūmai - Krašto muziejus (Tyzenhauzų al. 5). Rūmai pastatyti 1801 metais klasicizmo stiliumi pagal nežinomo architekto projektą. Po perstatymo įgijo baroko elementų. Dvaro rūmuose įsikūręs Rokiškio krašto muziejus, kuriame yra apie 70 tūkst. eksponatų. Be kitų ekspozicijų čia veikia įspūdinga dvarų istorijos ir kultūros ekspozicija.

4. Paminklas sovietų okupacijos aukoms atminti (Vytauto g.). Skulptūrinę kompoziciją kūrė skulptorius Robertas Antinis (jaunesnysis) ir architektas Eugenijus Miliūnas. Pastatytas 1993 metais. Centre stovi "Rūpintojėlis". Aplink jį išdėliota daugybė nedidelių antkapių su tremtyje žuvusių žmonių vardais.

5. Rokiškio miesto Liongino Šepkos parkas (Taikos g.) skirtas garsiausio Lietuvos dievadirbio Liongino Šepkos (1907-1985) atminimui. Parke esančios skulptūros - tai šiuolaikinių medžio drožėjų interpretacijos pagal L.Šepkos kūrybą.

6. Koplyčia (Velniakalnyje, Rokiškio priemiestis). 1864 m. šioje vietoje buvo sumanyta įrengti Kalvarijų koplyčias. Architektas G.Verneris. Sumanymas nebuvo įgyvendintas, baigta statyti viena koplyčia. Jos altoriuje - Marijos statula.

Other landmarks of Rokiškis, worth sightseeing:

1.Square of Independence (in Rokiškis Oldtown). It formed in the end of 18th in the beginning of 19th century. The classicistic plan of the city centre is the only one so well preserved in Lithuania.

2.Monument of Independence (in the Square of Independence). This monument to commemorate the 10th anniversary of the Independence of Lithuania was erected in Rokiškis in 1931 by sculptor Robertas Antinis (senior). The monument is not only the relic of the past but also the symbol of national rebirth.

3.Rokiškis Manor Regional Museum (Tyzenhauzu al. 5). The Manor was built in classicistic style after the project by unknown architect in 1801. After reconstruction it acquired baroque elements. The Manor houses Regional museum of Rokiškis with 70 thousand of exhibits. The most impressive exhibition tells about castle history and culture; besides it, there are several minor exhibitions.

4.Monument in commemoration of the victims of Soviet occupation (Vytauto g.). Sculpture ensemble designed by sculptor Robertas Antinis (junior) and architect Eugenijus Miliunas was built in 1993. "Rupintojelis" stands in the middle, surrounded with a number of small tombstones carrying the names of people who perished in the exile.

5.Park of wood sculptures (Taikos g.). The park is dedicated to the most famous folk sculptor Lionginas Šepka (1907-1985). Modern wood carvers, interpreting the works of Lionginas Šepka, created new impressive sculptures.

6.Chapel (in Velniakalnis, on the outskirts of Rokiškis). Chapels of Calvary by architect G. Verneris were intended in this place in 1864. The project was not fully embodied, thus, only one chapel was constructed. St Mary's statue was in its altar.

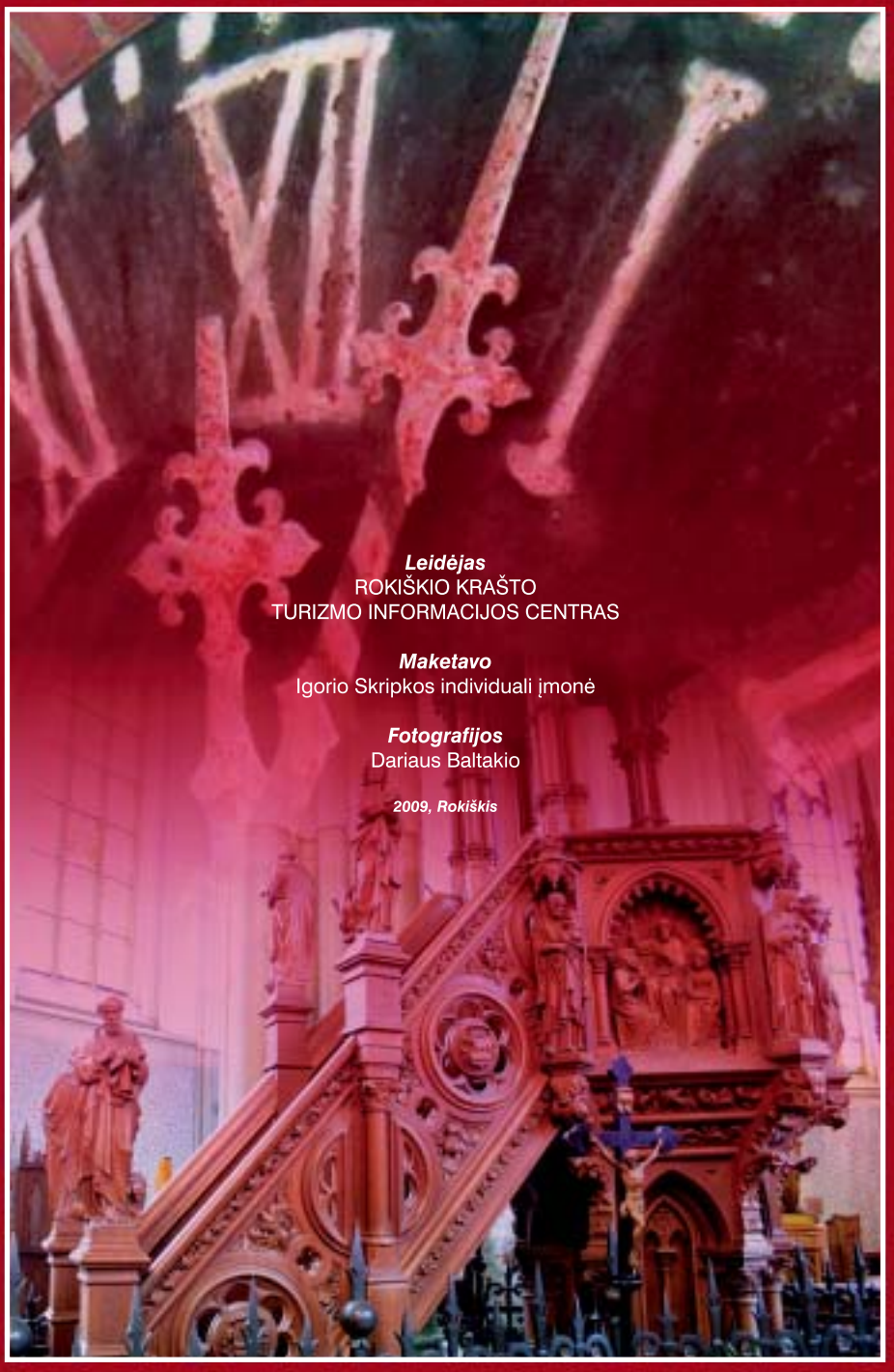

Leidėjas
ROKIŠKIO KRAŠTO
TURIZMO INFORMACIJOS CENTRAS

Maketavo
Igorio Skripkos individuali įmonė

Fotografijos
Dariaus Baltakio

2009, Rokiškis